



## **Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online**

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### **Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor**

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### **Ophavsret**

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### **Links**

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>





F. Petersen & Co. Copenhagen

© A. Postels, Forlag

Enkelt og enkelt, København

# THUREBYHOLM

i Sælland

# THUREBYHOLM

i Sælland



Thurebyholm, der forhen hed Thurebygaard, ligger i Præsts Amt, Fage Herred og Thureby Sogn. Denne Gaard forekommer allerede i anden Halvdel af det 14de Hundrebaar; 1375 folgte næmlig Jens Jensen af Thureby af sin Del i Boholt og Boholtsfang, i Lange og Mollen sammesteds og sit Gods i Ogendrup, alt i Gudne Herred i Fyn, til Gøert Mollke. Senere var Gaarden i en lang Aarrække et Len under Roskilde Bispestol indtil Reformationen, da den blev indbragen under Kronen. Omtrent i Aaret 1500 sit Erik Madsen Volle dette Len. Erik Madsen havde tidligere været Dronning Dorotheas Hovedsmand paa Haraldsborg Slot, og 1495 sit han Hjortholm, et Slot, der ligeledes hørte til Roskilde Bispestol. Han var gift med Biskop Niels Skaves Palsøster Fru Veritte Klavsdatter Daa, Enke efter Lensmanden paa Hjortholm Klaus Reb; hun døde 1522. I Aaret 1505 sit han, hans Hustru og Sønnen Erik Madsen Livsbrev paa Thurebygaard og Thureby Len, Spanager med Mølle, Egeby (Gjby), Vindegaard, Stullerup, Bemmedorp og Lundgaard. Et Par Aar efter havde han faaet St. Agnetes Kloster i Roskilde i Forlening af Biskop Johan Jepsen. I Aaret 1511 kjøbte han 4 Gaarde i Dejrup i Fage Herred for 200 Mark. I hans Tid, næmlig 1527, blev et Lingsvidne optaget paa Sællands Landtøing om, at Kirketjenerne til Egede Kirke i en Tid af 50 Aar eller mere havde svaret Afgifter til Thurebygaard. Ved hans Død 1539 sit

Sønnen Erik Madsen Volle til Drebygaard og Løstøse Folgebrev paa Thurebygaard og Spanager Len. Han nævnes 1541 som den yngste Rigsraad. Hans første Hustru var Fru Sofie Rud, Enke efter Hr. Lyge Brahe til Thostrup; ved hende blev han Ejer af Ekedgaard; hun døde 1555. Sex Aar efter ægtede han, der nu var omtrent 60 Aar gammel, Jomfru Margrete Urup, Datter af Axel Urup og Fru Anne Trolle; men han døde allerede 1562 som Vitens sidste Mand. Nogle Aar før hans Død var imidlertid dette Len gaaet over i andre Hænder, i det Kongen 1556 gav Rigsraad Peder Bille til Svandholm Thurebygaard og Spanager i Forlening. I Aaret 1563 pantsatte Frederik den anden ham Thurebygaard for 116 Lod ungersk Guld, 634 Lod Sølvs og 466 Jotumsdaler, hvilken Sum han havde laant Kronen, og 1567 blev Pantel forøget med 3,333 Rdlr., hvormed han alt var kommen Staten til Hjælp. I Aaret 1591 var Thurebygaard næppe længer et Pantelen; da nævnes i en Dom Jørgen Ernst Boem som Embedsmand paa Kronens Gaard Thureby.

Endelig blev denne Gaard i Aaret 1604 privat Gendom, i det Kongen ved Mageliste overdrog den til Henrik Høe til Torbensfeld imod Ekjærringe Hovedgaard og en Del Gods paa Falster og Mon. Med Gaarden fulgte følgende betydelige Gods: i Thureby 4 Gaarde samt 12 Gaardsæder, af hvilke

# THUREBYHOLM

i Sælland.

de 11 ingen Landgilde gave, i Skinderup 7 Gaarde og 2 Gadehuse, i Dalby en Gaard, i Høsten (Højsten, Dalby Sogn) 3 Gaarde, i Stubberup en Gaard, i Løkkerup 5 Gaarde, i Fage 9 Gaarde, i Kongsted 8 Gaarde, i Grunderup en Gaard, i Tingerup 4 Gaarde, i Forslev en Gaard, i Ypperup en Gaard, alt i Fage Herred; i Strogshjærg 8 Gaarde og 3 Gadehuse, i Kannerød 2 Gaarde, i Sonnerup 7 Gaarde, i Løstруп 2 Gaarde, i Alkestrup 9 Gaarde og 5 Gadehuse, i Engeløstrup 2 Gaarde og 4 Gadehuse, i Sprættinge en Gaard, i Hjerølev en Gaard, alt i Baverskov Herred; i Løkkerød (Lærølev Sogn) 2 Gaarde, i Lærølev 4 Gaarde og et Gadehus, i Hømb en Gaard, i Tjørrebj 2 Gaarde, i Høsten-Thaarup (Høstentorp) en Gaard og et Gadehus, i Høstebjærg 4 Gaarde, alt i Ringsted Herred; i Egby (Ejby) 16 Gaarde og 5 Gadehuse, i Ramsø Herred; end videre en Gaard i Thbjærg Herred i Gjelsted og en Gaard i Skallebjærg Herred i Lumbj; i det hele 107 Gaarde og 21 Huse samt 12 Gaardsæder. Desuden hørte til Godset Thureby, Strogshjærg og Hovby Møller. End videre: Hertlighedsretten over 25 „Kirkegaarde“, som ydede Landgilde enten til Egbe, Dalby, Kongsted eller Sædder Kirke. Ligeledes fik Henrik Gjøe Hertlighedsretten over 4 jord egne Bøndergaard, nemlig en i Høsten og tre i Løkkerød. Endelig fik han ogsaa noget Gods i Fyn. Henrik Gjøe var en Sønnesøn af Henrik Gjøe til Gisselfeld og Søn af Eskild Gjøe til Skjærringe og Fru Sybille Gyldenstjerne og blev født 1562, gik i Herlufsholm Skole og studerede derpaa i Wolsfod. Med den senere Rigsmarsk Sten Maltesen Sehested drog han til Nederlandene og kæmpede der 3 Aar under Prins Moriz af Oranien. Siden levede han paa sine Godser. I Aaret 1598 ægtede han Jomfru Birgitte Brabe, Datter af Ngel Brabe til Elvedgaard og Fru Mette Gjøe. Han døde 1611, efter at have deltaget i Kalmartrigen og efter at være kommen syg hjem deraf. Han efterlod sig fire Sønner, Eskild, Otte, Falk og Mogens Gjøe og fem Døtre. Disse Søskende ejede endnu 1624 Gaarden i Forening. I dette Aar neblagde Nibefogeden paa Thurebygaard Enevold Næsmuøsen, Borgere og Maadmand i Kjøge, ved Fage Herredsking Baastand paa, at Kongsted-Borup Bymænd med Undtagelse af Thurebygaardens egne Tjenere skulde lide Straf, fordi de havde hugget to Bøgetræer i de fælles Skove, som laa til deres By, og fremlagde desangaaende et Tingsvidne fra Thureby Værling. Han forbrøede, at Bønderne skulde føre hjemmel for disse Træer eller i modsat Tilfælde føre igjen ind paa Eedet ligesaa gode Træer som de to, de havde hugget, og derfor hør for sig til

Henrik Gjøes Børn bøde 3 Mark og være Mindremænd. Herimod indvendte Nibefogeden paa Gisselfeld, der mødte paa sin Husbonde, Frans Lyffes til Dvergaard, Begne, at den omtalte Skov havde dennes Tjenere haft i rolig Brug til hans Gaard i Borup, og at den altsaa ikke kunde være en fælles Skov. I Sagen vilde Fogeden og Skriveren i Fage Herred ingen Dom sælde, førend den nøjere var bleven underføgt af otte Dannemænd. Senere var Otte Gjøe Enejer af Thurebygaard. Han var født 1604, studerede i Tyskland og Holland, tjente derpaa Hertugen af Mantua 3 Aar, deltog efter sin hjemkomst 1625 i den tydske Krig og blev haardt saaret 1627 og var derpaa 3 Aar Kongens Hofjunker. 1639 blev han Lieutenant ved et sællandsk Kompagni, men havde ellers intet Embede. Han giftede sig 1632 med den ved sin Arvdom saa navnlundige Fru Birgitte Thott, hvis Forældre vare Christen Thott til Bollinggaard og Fru Sofie Belov. Hun var den lærdeste blandt hin Tids lærde Kvinder, ejede et stort Bibliotek, var meget kyndig i de nyere Tungemaal og endnu mere i de klassiske, hvilket hun har godgjort især ved sin Oversættelse af den rommerste Filosof Senecas Skrifter, sin Tids største danske Sprogværk; men tillige har hun derved aflagt Bidnesbyrd om en overordenlig Indsigt i Mødets-maalet. Hun døde 1662 i en Alder af 52 Aar. Otte Gjøe var allerede død i Aaret 1642, og da deres Uægtekab var barnløst, tilfaldt Thurebyholm hans Slægtninge, der fort efter solgte Gaarden til Peder Reedtz.

Denne Mand, en Søn af Rigsraad Frederik Reedtz til Tjægestrup og Fru Birgitte Brabe, blev født 1614 og fik sin første Undervisning i Hjemmet. Alten Aar gammel blev han sat i Herlufsholm Skole og var senere ved Sorø Akademi, hvorpaa han i sex Aar ved Kejser i Tyskland, Italien, Frankrig og England uddannede sig til Statsmand og Diplomat. Efter hjemkomsten blev han Sekretær i Kancelliet og ledagede senere Oluf Parsberg og Sten Wille til Rusland. Ved Fredsunderhandlingerne i Bromsøebro 1645 var han Sekretær hos den kongelige Kansler Hr. Christen Thomsen Sehested. Aaret efter fulgte han med Hr. Korffits Alfeld til Holland og blev 1647 sendt i et overordenligt Wende til det franske Hof, og senere til England tillige med Erik Rosenkrands. For 1660 var han Rigsraad og Rentemester og blev efter Enevoldsmagtens Indførelse Ridder, Kansler og Præsident i Kancelliet, Gehejmeraad, Røsfors i Statskollegiet og Højesteret m. m. samt Befalingsmand over Hadeland, Dore-Romerige, Buskeruds og Ringeriges Amt. I Aaret 1653 blev han gift med Jomfru Sofie Sehested, en Datter af Hr. Christen Thomsen

# THUREBYHOLM

i Sælland.

Sehested og Fru Mette Rosenkrands. Efter hendes Død ægte de han 1672 Jomfru Anne Kamel til Hammelmose, Datter af Henrik Kamel til Bakkefløi i Slaane og Fru Margrete Skeel. I Juli 1672 oprettede han et Testamente, hvorved han overdrog denne sin Hustru Hovedgaarden Thurebyholm, som den nu kaldtes, med underliggende Gods, i alt omtrent 800 Ld. Hartkorn, samt Halvdelen af alt Løsøre og Kjøbegods som og af den Arv, der maatte tilfalde ham under deres Ægteskab, hvad enten dette blev velstignet med Børn eller ej; saa fremt hun overlevede ham, skulde hun have Gaarden og Godset med al Højhed og Hertighed, al vis og uviss Indkomst, uden Regnskab, og Afgifter, saa længe hun forblev i Enkestand. Den eller de af hans Arvinge hvem Thurebyholm ved Skiftet efter ham maatte tilfalde, skulde de andre Eftende og Arvinge aarlig give for hver Lønde Hartkorn 8 Mark danst til Godtgjørelse; naar hun afgik ved Døden, skulde denne Ejendom salde til de rette Arvinge; men hun skulde være forpligtet til at have godt Tilsyn med Gaardens og Godsets Stove, at de ikke bleve forbrugte til Upligt, samt holde Bønderne, saa vidt muligt, ved god Hævd og Magt.

Ved sine Død den 10de Juli 1674 efterlod Hr. Peder Keedby sig vel meget store Ejendomme, i det han var Herre til Thurebyholm, Palsgaard, Hundslund Kloster og Borglum Kloster m. m.; men ogsaa han maatte føle Trykket af de tunge Tider, og det i den Grad, at han paadrog sig en Gæld af 96,000 Rdlr. (Specier), en for den Tid overordenlig stor Sum. Fru Anne Kamel fik derfor en langt fra saa blid og lykkelig Enkestand, som hun kunde haft Grund til at vente. I et Brev til Kongen fra Begyndelsen af Aaret 1691 ligger hun over, at alt hendes Mand's Løsøre og hendes egne i Boet indførte Vidler vare saldne i Kreditorernes Hænder, saa at hun ikke havde andet til sit og sine Børns Underhold end den ringe Indtægt hun kunde haa af Thurebyholm. Det var hende en Umulighed, uagtet al anvendt Hiid, at vedligeholde Gaarden i den hende foreskrevne Tilstand og efter det derpaa tagne Egn og at svare hendes Mand's Arvinge dertil, som hun havde paataget sig, hvis Kreditorerne saaledes efter eget Lykke og Velbehag maatte raade derover, da disse slet ikke brøde sig om den Indsættning, Bønderne trangte til for at kunne udrede de af Kongen paabudne Afgifter eller i Sædehorn og paa andre Maader; deaaraf seger hun om, at hun og hendes Børn maa nyde det nødvendige til Livsophold; det øvrige kunde da komme Kreditorerne til gode. I Følge Overenskomst med Arvingene havde hun paataget sig at betale sin afdøde Mand's Gæld, og dette var endelig

set 1689, da Dronningen havde kjøbt Hundslund Kloster (Dronninglund). Hvad der nu var tilbage, var hendes egne Obligationer; men disse udgjorde rigtig nok et Beløb af omtrent 37,000 Rdlr. (Specier), deriblandt en Obligation paa 650 Rdlr. for hendes Stiften Christian Keedby til Borglum. I Aaret 1694 skulde Indtægterne af Thurebyholm efter Jordebogen have udgjort, foruden Gaardens Forpagtning:

Byg 257 Ld.	hver Lde.	6 $\frac{1}{2}$	257 Rdlr.
Havre 91 —	—	4 $\frac{1}{2}$	60 — 5 $\frac{1}{2}$ 8 $\beta$ .
Emør 7 — 1 Dtt.	—	13 $\frac{1}{2}$	95 — 1 — —
Penge . . . . .			195 — 1 — 8 —
Lam 49 Stykker	å	3 $\frac{1}{2}$	24 — 3 — —
Gæs 53 —	å	12 $\beta$	6 — 3 — 12 —
Høns 88 Par	å	8 —	7 — 2 — —
Evin 34 —	å	6 $\frac{1}{2}$	34 — — —
			Tilsammen 680 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$ 12 $\beta$ .

Disse Summer vare imidlertid langt fra overensstemmende med Virkeligheden; tværtimod kunde man i de bedste Aaringer ikke sætte Indtægterne højere end:

Byg 100 Ld.	100 Rdlr.
Havre 20 —	13 — 2 $\frac{1}{2}$
Penge . . . . .	120 — —
Emør 1 —	13 — 2 —
Lam 30 Styk.	15 — —
Gæs 40 —	5 — —
Høns 84 Par	7 — —
Tilsammen 273 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ .	

I Gjennemsnit beregnede man Jordebogens Indtægter i Korn, Benge og Smaarebøl til 250 Rdlr. aarlig. Den daværende Forpagter var Amisforvalter F. Rohde, der som en af Kreditorerne havde overtaget Forpagtningen for 1000 Rdlr. aarlig. Han skulde fratænde den til 1ste Maj 1695, og nogle af de andre Kreditorer ønskede at vide, hvorledes det egentlig var gaaet til, at han var bleven Forpagter. Han svarede dem, at han havde 3,800 Rdlr. til gode, og at han ikke paa anden Maade havde funnet sikre sig Renten heraf. Disse andre Kreditorer fordrede, at fra 1ste Maj 1695 skulde Forpagtingsafgiften være 1200 Rdlr., og hvis ingen anden lysthavende indfandt sig, der vilde svare denne Afgift, maatte de

# THUREBYHOLM

i Sælland

selv overtage Gaarden paa denne Betingelse. For Aaret 1695 blev altsaa Indtægterne anslaaede til 1450 Rdlr., Udgifterne til:

Rente af Kjøbdes i Gaarden indskaaende Kapital . . . . .	228 Rdlr.
Skatter af Jord fra Thureby, der var lagt under Hovedgaarden, og af det øde Bøndergods, anslaaet i alt til 81 Ldr. à 2 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ . . . . .	216 —
Til Istandsættelse af Hoved- og Løbegaarden, hvis Brøstfældighed tageredes til 335 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ 13 $\beta$ , aarlig mindst . . . .	100 —
Til Istandsættelse af Dalby og Thureby Kirker, tageret til 628 Rdlr. 5 $\frac{1}{2}$ 2 $\beta$ , aarlig . . . . .	150 —
Ridesjogeden 50 Rdlr., Skytten 40 Rdlr. og Skovrideren 16 Rdlr., til Kost og Lon . . . . .	106 —
Til Fruens Underhold af sig og Tvende . . . . .	300 —
Summa	1100 Rdlr.

Der blev altsaa til Deeling imellem de andre Kreditorer tilovers 350 Rdlr. Nogle af disse, især de, der horte til den gamle danske Adels, gjorde hende ingen Kængelse eller Fortrød og vilde tilbøielig lade sig nøje med en ringe Del af, hvad der tilkom dem; derimod trængte andre stærkt paa Betaling. Af disse beklagede hun sig i et Brev til Kongen, i hvilket hun beder om at maatte beholde Thurebyholm i No sin korte Levetid, især over Øverste Rumfens. Denne søger kort efter at refferdiggjøre sig for Kongen, og bestylder tillige Fru Anne Kamel for at forbugge Skovene, for en daarlige Husboldning og for at have i Ende at berøve ham og hans mange Børn hvad de havde til gode, 650 Rdlr.,

som med Renter og Omkostninger nu vare løbne op til 900 Rdlr. Han maatte saaledes have en Dom, for Fruen vilde fremlægge Sordebogen, og i Rente havde han ikke faaet en Skilling. Bønderne havde hun forbudt at betale ham noget; men hun selv, Jomfru Sofie Lykke, der havde en Gaard i Fæste paa Gøbstet afgiftsfrit, samt Ridesjogeden havde oppebaaret af Landgilden alt, hvad de kunde faa. Han havde tilbudt at ville lade sig nøje med noget vist aarlig, og det havde ikke været hans Tanke at fratage hende alt Underhold. Bønderne, mente han, bleve satte meget tilbage ved utidige Kejser, Hjelpestat og andre Byrder. Om Fru Anne Kamel for sin Død er bleven fri for sine paatrængende Kreditorer, vides ikke. Hun døde i Aaret 1702. Thurebyholm arvede Gehejmerraad og Ridder Tage Thott til Strandegaard, der var gift med hendes Datter Fru Petrea Sofie Reedgs. Han døde 1707 i en Alder af 59 Aar, hans Enke 1720. Dog beholdt hun ikke Gaarden til sin Død; thi i Aaret 1718 folgte hun den til Frederik den fjerde, som lagde den ind under Ryttersgøbstet. Frederik den femte gav den senere til sin Yndling Grev Adam Gottlob Moltke, og den blev da indlemmet i Grevskabet Bregentved.

Thurebyholms Hovedbygning er af Grundmur og 2 Etager høj.

Til Thurebyholm hører der 635 Ldr. 6 Skpr. 2 Fdk. 1 $\frac{1}{2}$  Alb. Ager og Engs Hartkorn, og deraf drives under selve Gaarden 143 Ldr. 7 Skpr. 3 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$  Alb. Skovskylben er 15 Ldr. 2 Skpr. 1 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$  Alb., og Møllekylben 6 Ldr. Fæstegaardenes Antal er 69 med 445 Ldr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Ager og Engs Hartkorn. Det øvrige Hartkorn er fordelt imellem 118 Huse.

